

หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ประเทศออสเตรีย แล ประเทศสยาม*

ศุภมัศก จุลศักราช ๑๒๓๑ ปีมเสงเอกศก, ความเจริญงามจงมีแก่บ้านเมืองยิ่งขึ้น
ไปกว่าแต่ก่อนเทอญ.

สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์, บดินทรเทพยมหามงกุฎบุรุษยรัตนราชรวิวงษ์,
วรุทมพงษ์บริพัตรราชดิยราชินิกโรดม, จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ, บรมธรรมิก
มหाराชาธิราชบรมนารถพิตร พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, แลกรมพระราชวังบวรสถานมงคล
ที่มหาอุปราชฝ่ายหน้า, ทั้งสองพระองค์ร่วมพระราชดำริห์ ร่วมพระราชประสงค์เป็นอันเดียวกัน,
แลสมเด็จพระเจ้าเอมเปเรอของออสเตรีย แลเป็นเจ้าเป็นใหญ่ของเมืองบเฮมเมีย, แลเป็น
อธิบดีของเมืองซังคาร์เลออื่น ๆ มีพระราชดำริห์จะดำรงค้ำทางพระราชไมตรี, กรุงเทพมหานคร
อมรัตนโกสินทรมหินทรายุทธยาบรมราชธานี, กับแผ่นดินออสเตรียให้สนิทติดต่อกัน, ได้
เจริญผลประโยชน์ด้วยการค้าขาย, แลไปมาถึงกันทั้งสองฝ่าย, ด้วยการทำสัญญา, จึงมอบ
พระราชดำริห์แลพระราชประสงค์นั้น, ให้พระเจ้าบรมวงษเธอ กรมหลวงวงษาราชสนิท
มาชมนุมแทนพระราชวงษานุวงษ, แลโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพระยาภูธราภัย, ที่
สมุหนายก ผู้สำเร็จราชการบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือทั้งสน, เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์,
พิพัฒนศักดิ์อรอยโสดม, ที่สมุหพระกลาโหม ผู้สำเร็จราชการบังคับบัญชาหัวเมืองปากใต้
ฝั่งทะเลฝ่ายตะวันตก, เจ้าพระยาภาณุวงษมหาโกษาธิบดี ที่พระคลัง, ผู้สำเร็จราชการบังคับ
บัญชาหัวเมืองฝั่งทะเลฝ่ายตะวันออก, พระยาเจริญราชไมตรี ผู้พิพากษาคดีศาลต่างประเทศ,
ท่านทั้งสี่มีอำนาจอันเต็ม ในการปลุกษาทำสัญญาฝ่ายกรุงสยาม. สมเด็จพระเจ้าเอมเปเรอ
ของออสเตรีย, แลเป็นเจ้าเป็นใหญ่ของเมืองบเฮมเมีย, แลเป็นอธิบดีของเมืองซังคาร์เลอ
อื่น ๆ ได้ตั้งให้เรียวอัคราล, บารอนอันตอนิเคอเปตซ์ เป็นราชทูต, แลเป็นผู้รับการเจรจา
ทำสัญญาในเอเชียแลอเมริกาฝ่ายใต้, ให้มีอำนาจอันเต็มในการปลุกษาทำสัญญาฝ่ายกรุง
ออสเตรีย. เมื่อท่านผู้รับสั่งทั้งสองฝ่ายได้สำแดงเกอรเคนแจน, หนังสือตั้งแต่งให้เป็นผู้

* หนังสือประชุมกฎหมายประจำศก เล่มเพิ่มเติม หน้า ๓๒๖

มีอำนาจในการปกครอง, ให้คู่พร้อมกันทั้งสองฝ่ายแล้ว, ได้ตกลงกันทำข้อสัญญาทั้งหลาย ซึ่งจะมีติดต่อไปแทน.

ข้อ ๑ ว่า จะมีไปเป็นนิจ, การสงบเรียบร้อยเป็นสุข, แลการพระราชไมตรี, ทั้งสมเด็จพระเจ้าฮิศแอมเปริยาล แลรอยัลอาปอศตอลิกมายิสต์, แลพระเจ้าแผ่นดินที่จะสืบพระราชอิศริยยศต่อไปภายหน้าฝ่ายหนึ่ง, แลทั้งสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามที่หนึ่งที่สอง, แลพระเจ้าแผ่นดินที่จะสืบพระราชอิศริยยศต่อไปภายหน้าฝ่ายหนึ่ง, แลจะมีไปทั้งสัแยกประเทศทั้งสองฝ่าย, ไม่เว้นคนไม่เว้นตำบลเหมือนกัน, สัแยกประเทศข้างใดข้างหนึ่งจะอยู่ในประเทศข้างใดข้างหนึ่ง, จะต้องมีการบำรุงรักษาโดยดี, ทั้งตัวคนแลทรัพย์สินของเขา, ตามกฎหมายบ้านเมืองทั้ง ๒ ฝ่ายซึ่งตั้งไว้แล้วนั้น. แลการค้าขายแลการเรือกำปั่นไปมาถึงกัน, สำหรับสัแยกแลเรือกำปั่นของผู้มีอำนาจสูงทั้งสองฝ่ายซึ่งอยู่ในสัญญานี้, ไปมาได้โดยสะดวกในทุกแห่งประเทศทั้งสองฝ่ายที่ยอมนี้, ฤยังจะยอมให้มีในภายหน้าแก่สัแยก, ฤแก่เรือกำปั่นของประเทศที่เป็นไมตรีอันสนิทต่อกัน.

ข้อ ๒ ว่า ผู้มีอำนาจสูงซึ่งอยู่ในสัญญานี้ทั้งสองฝ่าย, ยอมการควรถะตั้ง, แลกำหนดให้ไปอยู่ในบ้านเมืองข้างทะเล, แลเมืองอื่นในประเทศทั้งสองฝ่าย, คือกงสุลฤเยเนราลกงสุล แลกงสุลาเอเยนต์, แลออฟฟิเซอร์ เหล่านี้, จะได้ผลประโยชน์ที่ยกที่ไว้แลอำนาจ, ซึ่งได้แล้วฤที่ยังจะได้อย่างไรแก่ออฟฟิเซอร์ของประเทศที่เป็นไมตรีสนิทก็ต้องให้เหมือนกัน, แต่กงสุลเหล่านั้นจะไม่ว่าการสำหรับตำแหน่งก่อนได้รับเอกษกวาเทอแต่คอคเวอนแมนต์ประเทศนั้น, แอมเปริยาลแลรอยัลกงสุลเยเนราล ฤกงสุล, แลกงสุลาเอเยนต์ในประเทศสยาม, จะยกทรงสำหรับแผ่นดินของเขาในที่ว่าการกงสุลของเขาก็ได้, กงสุลาเอเยนต์ซึ่งอยู่ในประเทศสยาม, จะเอาฐานะผลประโยชน์ของชิตติเซน, คือคนชาวประเทศออกโตรังคาเรียนมอนาร์กซีทั้งสิ้น, ซึ่งอยู่ในประเทศสยามแล้ว, ฤจะมายังประเทศสยามในภายหน้า, ไว้ไว้การรักษาการบังคับกงสุล ๆ จะทำตามข้อสัญญานี้ทั้งสิ้น, แลจะบังคับให้คนชาวประเทศของออกโตรังคาเรียนแอมไพร์, ประพฤติตามค้าย. แลจะประกาศกฎหมายแลข้อกำหนดการทั้งสิ้นซึ่งมีมายังนี้ฤซึ่งจะตั้งไปในภายหน้า, ให้คนชาวประเทศของออกโตรังคาเรียนแอมไพร์, ซึ่งอยู่ในประเทศสยามรักษาไว้แลบังคับการของเขา, แลให้

ประพศิตตามกฎหมายประเทศสยามด้วย. ถ้ากงสุลเหล่านั้นไม่อยู่, คนชาวประเทศของแอมไปรี่ซึ่งจะมาเที่ยวฤจะมาอยู่ในประเทศสยาม, จะไปพึ่งกงสุลประเทศที่เป็นไมตรีกันก็ได้, ฤจะตรงไปพึ่งเจ้าพนักงานฝ่ายสยามก็ได้, แลเจ้าพนักงานนั้นจะรับธุระให้เขาได้ผลประโยชน์^๕ ทั้งสน, ตามสัญญาฉบับ^๕.

ข้อ ๓ ว่า คนชาวประเทศออสเตรียคาเรียนแอมไปรี่นั้น จะมาเที่ยวฤมาอยู่ในประเทศสยาม, จะประพศิตการศาสนาตามความเชื่อของเขาได้ไม่ห้าม, จะสร้างวัดก็ได้ แต่ในที่ตำบลอันสมควร. สุกแล้วแต่เจ้าพนักงานสยามจะยอม^๕นั้น, ถ้าไม่มีเหตุที่ควรจะห้ามก็ห้ามไม่ได้, เว้นแต่ได้แจ้งเหตุอันควรจะห้ามแล้วก็ตามได้.

ข้อ ๔ ว่า คนชาวประเทศของออสเตรียคาเรียนมอนาร์กซี, มีความปรารถนาจะมาอาไศรยในแผ่นดินสยาม, ต้องมีชื่อจดไว้ในที่ว่าการของกงสุล. แลหนังสือจดชื่อนั้นต้องให้ไว้แก่เจ้าพนักงานสยามฉบับหนึ่งด้วย. เมื่อชดดิเช่นเช่น^๕ผู้ใดคนหนึ่งจะมีธุระเกี่ยวข้อง, จะต้องว่าถึงเจ้าพนักงานฝ่ายสยาม, เรื่องความแลคำฟ้องนั้นจะต้องให้แก่กงสุลก่อน. ถ้าเห็นว่าเรื่องความแลคำฟ้องนั้นดี, แลเขียนถูกต้องดีแล้วจึงจะส่งต่อไป. ถ้าไม่ดีจะแก้ไขเสียใหม่. ฝ่ายสับเยกสยามเมื่อมีธุระเกี่ยวข้องจะต้องว่าถึงที่ว่าการกงสุล, จะต้องทำเหมือนกัน, ต้องให้เจ้าพนักงานสยามก่อน. เจ้าพนักงานสยามจะทำเหมือนเช่นว่ามาแล้วนั้น.

ข้อ ๕ ว่า คนชาวประเทศออสเตรียคาเรียนมอนาร์กซี ที่เข้ามาอยู่ในประเทศสยามจะอยู่นาน, จะอยู่ได้แต่เพียงในกรุงเทพมหานคร, ฤในจังหวัดที่กำหนดเขตไว้^๕. ที่ ๑ ข้างทิศเหนือตามแม่น้ำบางปะกง, ตั้งแต่ปากที่ร่วมกันกับแม่น้ำเจ้าพระยา, จนถึงกำแพงเมืองลพบุรีเมืองเก่า, แลลพบุรีตรงออกไปถึงท่าพระงามใกล้เมืองสระบุรีที่แม่น้ำป่าสัก. ที่ ๒ ข้างทิศตะวันออกตรงออกไปตั้งแต่ท่าพระงาม, จนถึงที่คลองชุกร่วมกันกับแม่น้ำบางปะกง, แม่น้ำบางปะกงแต่ที่คลองชุกร่วมกันจนถึงปากแม่น้ำนั้น, แลชายอ่าวทะเลตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงจนถึงเกาะศรีมหาธาธา, แลแต่ชายทะเลนั้นขึ้นไปตามแต่จะขึ้นไปได้, ในระหว่าง ๒๔ ชั่วโมงแต่กรุงเทพมหานคร. ที่ ๓ ข้างทิศใต้ตามเกาะศรีมหาธาธา, แลเกาะศรีซึ่งที่อ่าวข้างตัวนอก, แลกำแพงเมืองเพชรบุรีข้างทิศตะวันตก. ที่ ๔ ข้างทิศตะวันตกตามชายอ่าวทะเลข้างตัวนอก, จนถึงปากน้ำแม่กลอง, แลแต่ชายทะเลนั้นขึ้นไปตามแต่จะขึ้นไป

ไปได้, ในระหว่าง ๒๔ ชั่วโมงแต่กรุงเทพมหานครออกมา, ตั้งแต่ปากน้ำแม่กลองขึ้นไป ถึงกำแพงเมืองราชบุรี, ตรงออกไปแต่กำแพงเมืองราชบุรี จนถึงเมืองสุพรรณบุรี, ตรงออกไปแต่เมืองสุพรรณบุรีจนถึงปากน้ำบางพุทราที่ร่วมกันกับแม่น้ำเจ้าพระยา, แต่คนชาวประเทศออสเตรเลียเรียนแอมไปร์จะอยู่ในที่พื้นเซตรกำหนดเหล่านี้ก็ได้, ต่อเมื่อเจ้าพนักงานสยามยอมให้ไปอยู่จึงอยู่ได้, คนชาวประเทศของออสเตรเลียเรียนแอมไปร์ทุกคน, จะไปเที่ยวตลอดแผ่นดินสยามก็ได้, เที่ยวซื้อเที่ยวขายสินค้าซึ่งมิได้ต้องห้ามแต่ผู้ใดผู้หนึ่ง ตามแต่จะเห็นชอบ, ผลประโยชน์นั้นจะมีให้ต้องซื้อแก่เจ้าภาษีแลผู้หนึ่งผู้ใด, แลการจำเพาะซื้อ จำเพาะขายอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ขัดขวางห้ามปรามในการของเขา.

ข้อ ๖ ว่า คอเวอนแมนต์สยามจะไม่ขัดขวางห้ามปราม, คนชาวประเทศออสเตรเลียเรียนแอมไปร์, ในการซึ่งที่จะจ้างสับเยกสยามทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเลย, ถ้าสับเยกสยามเป็นหนี้การอยู่จำเพาะแก่นายผู้หนึ่งผู้ใด, แลถูกจ้างที่ไปรับทำการของคนชาวประเทศที่ ว่ามาแล้วนั้น, นายมิได้ยอม, นายจะคืนเอาตัวลูกจ้างไปก็ได้, คอเวอนแมนต์สยามจะไม่ตัดสิน ให้สำเร็จตามสัญญาการที่ลูกจ้างทำไว้แก่คนชาวประเทศของออสเตรเลียเรียนมอনার์กี. เว้นแต่ได้ทำเมื่อนายยอมแลรู้ด้วยจึงจะตัดสินให้, ถ้าสับเยกสยามที่ติดการจ้างอยู่กับคนชาว ประเทศของออสเตรเลียเรียนมอনার์กี, ทำผิดต่อกฎหมายสยาม, ฤๅสับเยกสยามผู้หนึ่ง ผู้ใดที่ทำผิดแล้ว, มีความปรารถนาจะหนีไปพึ่งอยู่กับคนชาวประเทศเช่นว่ามาแล้วนั้นใน ประเทศสยาม, คนผิดเหล่านี้ถ้ามีสำคัญเป็นพยานว่าเขาทำผิดฤๅหนึ่งจริง, กงสุลจะต้องส่ง คนนั้นให้ แก่เจ้าพนักงานฝ่ายสยาม.

ข้อ ๗ ว่า คนชาวประเทศของออสเตรเลียเรียนมอনার์กีจะไม่อยู่ในประเทศสยาม, อย่านให้ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวไว้, เว้นแต่เจ้าพนักงานสยามจะยืนยันให้กงสุลเห็นจริงว่ามีเหตุต้อง กับกฎหมายควรจะหน่วงไว้ตั้งนั้นจึงจะหน่วงไว้ได้, แลในจังหวัดเซตรที่กำหนดแล้วในข้อ ๕ ในสัญญา. คนชาวประเทศของออสเตรเลียเรียนแอมไปร์จะเที่ยวไปมาได้, มิให้ผู้ใด ขัดขวางไว้อย่างหนึ่งอย่างใดเลย, แต่คนชาวประเทศที่ว่าแล้วนั้น, ต้องมีหนังสือเดินทางที่ เห็นชื่อของกงสุลเปนอักษรไทยบอกชื่อแลการแลคำหนิของผู้นั้น, แลมีชื่อเจ้าพนักงานสยาม ในหนังสือนั้นไปด้วย, ถ้าเขาปรารถนาจะเที่ยวไปในประเทศสยามเกินเซตรกำหนดที่ว่ามี

แล้วนั้น, เขาจะต้องมีหนังสือเดินทางไว้สำหรับตัว, แลหนังสือนั้นเจ้าพนักงานสยามจะต้องให้แก่เขา. เมื่อกงสุลจะมาขอหนังสือเดินทางนั้นจะไม่ให้ก็ไม่ได้, เว้นแต่กงสุลเห็นชอบเห็นพร้อมด้วยจึงขัดไม่ให้ก็ได้.

ข้อ ๘ ว่า คนชาวประเทศของออศโตรซังคาเรียนมอนาร์กซี, จะซื้อจะเช่าฤจะให้เช่าที่ดินที่สวนที่ไร่ที่นา, แลจะเช่าฤจะซื้อฤจะสร้างตึกสร้างบ้านสร้างเรือนโรง, ในจังหวัดเขตรที่กำหนดไว้แล้วในข้อ ๕ แลกำหนดไว้ว่า, จะซื้อที่ดินในกรุงเทพมหานครฤในจังหวัด ๔ ไมล์ตามกฎหมายอังกฤษพ้นออกไปจากกำแพงกรุงเทพมหานคร, ได้จำเพาะแต่คนที่เข้ามาอยู่ในประเทศสยามถึงสิบปีแล้ว, ฤได้ลายเซ็นคือหนังสือยอมแต่คอเวอนแมนต์สยามจึงจะซื้อได้. เพื่อจะเป็นเจ้าของที่, แลของซื้อเช่นว่ามานี้เป็นสิทธิขาดของตัว, คนชาวประเทศของออศโตรซังคาเรียนมอนาร์กซี, จะต้องให้กงสุลขอต่อคอเวอนแมนต์สยามก่อน, แลคอเวอนแมนต์สยามจะออกชื่อเจ้าพนักงานสยามที่จะให้ไปด้วยกันกับกงสุล. เมื่อเห็นว่าผู้มาขอซื้อที่นั้นเป็นการคิดโดยสุจริต, จะช่วยว่าให้ตกลงราคาพอสมควร, แลบอกหมายเขตรที่นั้น, คอเวอนแมนต์สยามจึงจะมอบที่แลของนั้นให้แก่ผู้ซื้อ. คนชาวประเทศของออศโตรซังคาเรียนแอมไพร์คนนั้นแลที่นั้น, ตั้งแต่นั้นไปจะ อยู่ในใต้การรักษาราชการของเจ้าเมืองกรมการแลผู้มีอำนาจที่เมืองนั้น, แลผู้ซื้อนั้นต้องทำตามคำบังคับอันควร, ซึ่งเจ้าพนักงานนั้นจะบังคับให้, แลผู้ซื้อที่นั้นจะต้องเสียค่าธรรมเนียมเหมือนสับเยกสยามเสียนั้น, ถ้าเพราะการเดินเลื่อฤไม่มีทุนฤมีเหตุอื่น, คนชาวประเทศของออศโตรซังคาเรียนมอนาร์กซี, จะไม่จับการตกแต่งปลูกสร้างในที่นั้นในกำหนดสามปีตั้งแต่วันได้ที่นั้น คอเวอนแมนต์สยามจะมีอำนาจคืนเอาที่นั้นได้, แต่ต้องคืนเงินค่าที่ให้คนชาวประเทศของออศโตรซังคาเรียนมอนาร์กซีตามที่เขาได้ซื้อไว้ ถ้าคนชาวประเทศของออศโตรซังคาเรียนแอมไพร์, จะไปสืบหาแร่แลขุดแร่ตำบลใดในประเทศสยามก็ได้ ต้องมาแจ้งความแก่กงสุลฯ เห็นว่าสมควรแล้ว, กงสุลพร้อมกันกับเจ้าพนักงานสยามจะจัดการกำหนดข้อสัญญาอันควรที่จะขุดทำแร่ได้. อนึ่ง ถ้าคนชาวประเทศของออศโตรซังคาเรียนแอมไพร์ จะต่อเรือกำปั่นแลจับทำการมานุแพกตุรีอย่างใดในประเทศสยามก็ได้. ถ้าการนั้นไม่ผิดกฎหมายแผ่นดินสยามแล้ว, กงสุลกับเจ้าพนักงานสยามจะจัดการข้อสัญญากำหนดการให้ทำแล้วจึงทำได้.

ข้อ ๙ ว่า คนชาวประเทศของออกซิโตรซังคาเรียนมอนาร์กซี, ที่จะมาเที่ยวตามอยู่นานในแผ่นดินสยาม, จะมีเรื่องความฟ้องคนในสับเยกสยาม, ผู้หนึ่งต้องเอาเรื่องความนั้นไปแจ้งแก่กงสุลก่อน. กงสุลพิจารณาเรื่องความแล้ว, จะช่วยจัดการให้แล้วเป็นการประนีประนอมแก่กัน. เมื่อสับเยกสยามจะฟ้องคนสับเยกของมอนาร์กซีที่เข้ามาแล้วนั้น, กงสุลจะฟังคำฟ้องแล้วจะช่วยให้แล้วเหมือนกัน. ถ้าไม่แล้วแก่กันไปได้, กงสุลจะเชิญเจ้าพนักงานสยามที่ควรแลทั้งสองฝ่าย. เมื่อพิจารณาความด้วยกันแล้ว จะตัดสินเรื่องความตามยุติธรรม.

ข้อ ๑๐ ว่า ถ้ามีผู้ทำการผิดเกิดขึ้นในประเทศสยาม, แลผู้ผิดนั้นเป็นคนชาวประเทศของออกซิโตรซังคาเรียนมอนาร์กซี, กงสุลจะทำโทษผู้ผิดนั้นตามกฎหมายแผ่นดินบ้านเมืองของเขา, ฤจะส่งตัวผู้ผิดนั้นไปถึงเมืองเขาให้ทำโทษที่นั่น. ถ้าผู้ผิดเป็นสับเยกสยาม, เจ้าพนักงานสยามจะทำโทษผู้ผิดนั้นตามกฎหมายแผ่นดินบ้านเมืองสยาม.

ข้อ ๑๑ ว่า ถ้ามีการสลัดที่เรือกำปั่นของคนชาวประเทศของออกซิโตรซังคาเรียนมอนาร์กซีข้างชายทะเลฤใกล้เคียงแผ่นดินสยาม, เจ้าพนักงานตำบลที่ใกล้เคียงนั้นได้ข่าวการนั้นแล้วจะต้องช่วยทุกอย่างในการจับสลัด, แลคืนเอาของที่โจรผู้ร้ายลักนั้น. ของที่ได้มานั้นต้องมอบให้กงสุลเพื่อจะได้กลับคืนให้แก่เจ้าของ. ถ้าโจรผู้ร้ายลักทรัพย์ของคนชาวประเทศออกซิโตรซังคาเรียนแอมไพร์บนบก, เจ้าพนักงานสยามจะต้องทำเหมือนกัน, แต่คอเวอนแมนต์สยามจะไม่ต้องใช้ทรัพย์ของคนชาวประเทศออกซิโตรซังคาเรียนแอมไพร์ที่ผู้ร้ายลักไปนั้น. ต่อที่ยืนยันเป็นจริงแล้วว่าได้ช่วยในเหตุการณ์นั้นทุกอย่างตามกำลังเขา, เพื่อจะได้ของคืน, ถ้ากำปั่นแลทรัพย์ของสับเยกสยามมีเหตุอย่างนี้, ในประเทศของแอมเปริยาลแลรอยล์, อาปอศตอลิกมายิสต์, คอเวอนแมนต์จะต้องทำให้เหมือนกัน.

ข้อ ๑๒ ว่า เมื่อกงสุลจะส่งหนังสือขอต่อเจ้าพนักงานสยาม ใดๆ จะช่วยทุกอย่าง, ตามแต่จะช่วยได้, เพื่อจะได้สืบหาแลจับตัวลูกเรือกำปั่น, ฤคนชาวประเทศของออกซิโตรซังคาเรียนแอมไพร์, ฤผู้หนึ่งผู้ใดที่พึงอยู่ในใต้การรักษาร่วมธงของแอมเปริยาลแลรอยล์. ถ้าแอมเปริยาลแลรอยล์กงสุลจะขอเจ้าพนักงานสยามให้ช่วย, เจ้าพนักงานสยามจะช่วยทุกอย่างตามแต่จะช่วยได้, แลจะให้กำลังพอให้กงสุลนั้นมีอำนาจระงับคนชาวประเทศของออกซิโตรซังคาเรียนมอนาร์กซีให้ลูกเรือกำปั่นออกซิโตรซังคาเรียนมอนาร์กซีในประเทศ

สยามให้อยู่ในธรรมเนียมเรียบร้อยงได้. ถ้าสืบแยกสยามจะหนีฤๅทำการผิดอื่น ๆ มาอาไศรย
 อยู่ในบ้านคนชาวประเทศของออกโตรซังคาเรียนแอมไปร์, ฤๅในกำบ้านแอมไปร์นั้น จะต้อง
 ขอดอกงสุล, เมื่อยังยื่นให้เห็นจริงว่าผู้ถูกฟ้องนั้นผิดจริงแล้ว, กงสุลจะยอมให้จับตัวในทันที
 ให้เหมือนกัน, การจะบีบบังคับนั้นทั้งสองฝ่ายจะระวังโดยเลียดไม่ให้มี.

ข้อ ๑๓ ว่า ถ้าคนชาวประเทศของออกโตรซังคาเรียนมอนาร์กซีที่มาตั้งการค้าขาย,
 อยู่ในประเทศสยาม ห้างล้ม, เป็นแบบกรับต คือเงินไม่พอใช้หนี้, กงสุลจะรับทรัพย์สินของ
 ทงสนของคนนั้นไว้, เพื่อจะได้แบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ตามมากแลน้อย. กงสุลนั้นจะไม่เดินเลื่อ
 เว้นในอย่างหนึ่งอย่างใดในการซึ่งจะรวบรวมทรัพย์สินของ ๆ ลุกหนีไว้ทงสน, ที่อยู่ใน
 ประเทศอื่นด้วยเห็นแก่เจ้าหนี้ทงปวง, เจ้าพนักงานสยามก็จะต้องช่วยกงสุลในการนี้, ถ้าคน
 สืบแยกสยามห้างล้ม, เป็นแบบกรับต คือเงินไม่พอใช้หนี้, เจ้าพนักงานสยามจะชำระจัดการ
 ทรัพย์สินของ ๆ สืบแยกนั้นซึ่งเกี่ยวข้องในการค้าขายกันกับคนชาวประเทศของออกโตรซังคา-
 เรียนแอมไปร์เหมือนกัน.

ข้อ ๑๔ ว่า ถ้าสืบแยกสยามบิดพลิ้วไม่ใช้หนี้ให้แก่คนชาวประเทศออกโตรซังคา-
 เรียนมอนาร์กซี, เจ้าพนักงานสยามจะช่วยรับธุระให้เต็มกำลังตามแต่จะช่วยได้, กว่าจะได้
 ทรัพย์สินของเขาซึ่งเป็นหนี้สินติดอยู่นั้น. ถ้าคนชาวประเทศออกโตรซังคาเรียนมอนาร์กซีไป
 หนีคนในสืบแยกสยาม, กงสุลจะช่วยธุระให้เต็มกำลังตามแต่จะช่วยได้, กว่าจะได้หนี้สินที่ติด
 คนชาวประเทศของออกโตรซังคาเรียนมอนาร์กซีที่ว่ามาแล้วนั้น.

ข้อ ๑๕ ว่า ถ้าสืบแยกของผู้มีอำนาจสูงทงสองฝ่าย, ที่มีชื่อในหนังสือสัญญาข้างหนึ่ง
 ข้างใดตายลง, ทรัพย์สินมรดกของผู้ตายนั้นต้องมอบไว้แก่ผู้ใดทงสองรับมรดก. ถ้ามิได้ตั้งผู้
 จะรับหนังสือรับมรดกนั้นไว้, ต้องมอบให้แก่ครอบครัวแลญาติพี่น้องของผู้ตาย, ฤๅมอบ
 ให้แก่ปาศเนอร์คือผู้ที่เข้าทุนเข้าส่วนด้วยกัน. ถ้าผู้ตายไปแล้วนั้นไม่มีครอบครัว แต่ไม่มีผู้
 เข้าทุนเข้าส่วนด้วยกัน, ทรัพย์สินซึ่งตั้งตกอยู่ในประเทศของผู้มีอำนาจสูงทงสองฝ่ายที่มีชื่อ
 ในสัญญา, จะต้องมอบไว้ตามแต่กฎหมายแผ่นดินบ้านเมือง, ต้องอนุญาตให้อยู่ในที่บังคับ
 ที่รักษาของกงสุลทงสองฝ่าย, เพื่อจะได้แบ่งปันทรัพย์สินของนั้นตามกฎหมายแลธรรมเนียม
 บ้านเมืองของผู้ตายนั้น.

ข้อ ๑๖ ว่า กำปั่นรบของชาวประเทศออสเตรียคาเรียนมอเนาร์กซี, จะเข้ามาทอดสมอที่เมืองสมุทรปราการก็ได้, แต่ต้องแจ้งความให้เจ้าพนักงานสยามรู้ก่อน, ถ้าจะขึ้นไปถึงกรุงเทพมหานครให้แจ้งความแก่เจ้าพนักงานสยามจะได้ชี้ที่ว่าจะให้ทอดที่ไหน.

ข้อ ๑๗ ว่า ถ้ากำปั่นของคนชาวประเทศออสเตรียคาเรียนมอเนาร์กซีมีอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่ง, แวะเข้าไปที่เมืองชายทะเลเมืองใดเมืองหนึ่งของประเทศสยาม, เจ้าเมืองกรมการตำบลนั้นจะช่วยธุระให้เต็มกำลังตามแต่จะช่วยได้, เพื่อจะซ่อมแซมกำปั่นนั้นใหม่, แลให้เสบียงอาหารพอเรือนั้นจะเดินทางต่อไปได้. ถ้าเรือกำปั่นของคนชาวประเทศออสเตรียคาเรียนมอเนาร์กซีนั้นแตกที่ชายทะเลประเทศสยาม, เจ้าพนักงานสยามที่ใกล้เคียงนั้นได้ข่าวแล้วจะต้องเป็นธุระโดยเร็ว, ไปช่วยคนเรือกำปั่นลำนั้นตามแต่จะช่วยได้, แลทำการทุกอย่างที่ควรจะทำได้, เพื่อจะได้ช่วยรักษาหัวเรือกำปั่นทั้งสอง, แลจะต้องบอกให้กงสุลผู้ซึ่งเจ้าพนักงานสยามได้ทำไว้หน้าด้วย. กงสุลพร้อมกันกับเจ้าพนักงานสยาม, จะได้จัดการที่ควรให้คนในเรือกำปั่นนั้นกลับไปบ้านเมืองของเขาได้, แลจะได้ให้สำเร็จการแก่เรือที่แตกแลสิ่งของนั้นตามกฎหมายที่จะว่าถึงของเหล่านั้นให้ถูกต้องให้ควร.

ข้อ ๑๘ ว่า กำปั่นออสเตรียคาเรียนมอเนาร์กซี, เมื่อเสียภาษีขาเข้าขาออกตามที่จะว่าไปข้างหน้านั้นแล้ว, ทั้งกำปั่นแลสินค้านั้น, จะไม่ต้องเสียอะไรอีกในบ้านเมืองฝ่ายประเทศสยาม. ภาษีกาธรรมเนียมกำปั่นแลค่านำร่องค่าที่จอด, แลค่าธรรมเนียมอย่างอื่นทั้งปวงทั้งขาเข้าขาออกไม่ต้องเสียอีก, แลกำปั่นเหล่านั้นจะต้องให้มีผลประโยชน์ที่ยกที่เว้น, ที่ได้แลฤกษ์ที่ยังจะได้เหมือนสำเภาจีนฤกษ์กำปั่นสยาม, แลเรือกำปั่นของประเทศอื่นๆซึ่งมีไมตรีสนิทต่อกัน.

ข้อ ๑๙ ว่า ค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียเพราะสินค้าขาเข้าในประเทศสยามนั้น, จะไม่ให้เสียเกินร้อยละสามตามราคาของนั้น, จะเสียเป็นของฤกษ์เป็นเงินตามแต่ใจผู้เจ้าของ. ถ้าผู้เอาของเข้ามานั้นไม่ตกลงกันกับเจ้าพนักงานสยามด้วยราคาสินค้าที่เข้ามานั้น, จะต้องมอบให้ไว้แก่กงสุลแลเจ้าพนักงานสยามที่เข้าใจในการนั้น. เมื่อทั้งสองฝ่ายเห็นว่าควรแล้ว, จึงจะเชิญพ่อค้าคนหนึ่งฤกษ์สองคนมาเป็นผู้ช่วยปรึกษาในการนั้น, แลต้องตัดสินให้ความนั้นแล้วแก่กันตามยุติธรรม. เมื่อเสียภาษีขาเข้าร้อยละสามแล้ว, สินค้านั้นขายได้คราวละมากฤกษ์คราวละน้อย, ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมอย่างอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งเลย. ถ้าสินค้าชนบทแล้วแต่มีได้ขายจะ

บันทุกกลับออกไป, ภาษีทั้งหมดที่เสียแล้วนั้น, ต้องกลับคืนให้แก่ผู้เสียแล้วนั้น. สินค้าซึ่งมีได้ขายนั้นจะไม่ต้องเสียภาษีเลย. ภาษีกำธรรมเนียมอย่างอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดจะเรียกอีกต่อไปไม่ได้, แต่สินค้าขาเข้านั้นเมื่อตกไปถึงมือลูกค้าฝ่ายสยามผู้ซื้อเอาไปแล้วนั้น, ก็เรียกเอาอีกไม่ได้.

ข้อ ๒๐ ว่า ภาษีกำธรรมเนียมที่จะต้องเรียกเพราะของเกิดที่ในประเทศสยาม, ก่อนบันทุกลงเรือกำปั่น, ฤเมื่อจะลงกำปั่น, จะต้องเสียแต่ตามพิกัดภาษีอันติดต่อกันในท้ายหนังสือสัญญา. ของเกิดทุกอย่างที่ต้องเสียภาษีขาออกตามพิกัดนั้นแล้ว, จะไม่ต้องเสียภาษีชั้นในเมื่อเดินทางอย่างหนึ่งอย่างใดในประเทศสยามแห่งหนึ่งแห่งใดเลย, แลของเกิดที่ประเทศสยามทุกอย่างที่เสียภาษีแล้ว, เมื่อเดินทางมาฤอย่างอื่นอย่างใดแล้ว, จะไม่ต้องเสียภาษีอีกต่อไป. ก่อนบันทุกกำปั่นฤเมื่อจะลงกำปั่น, ถ้ามีของอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีได้เข้าอยู่ในพิกัดที่ว่ามานั้น, ของซึ่งเปนฤยังจะเป็นของเกิดที่ประเทศสยาม, แลมิได้กำหนดเสียภาษีเป็นของหลวงอย่างใดอย่างหนึ่ง, คอเวอนแมนต์สยามมีอำนาจควรจะเก็บภาษีฤภาษีกำธรรมเนียมชั้นเดียวเพราะของนั้นก็ได้, แต่ภาษีกำธรรมเนียมนั้นให้เรียกแต่พอสมควรอย่าให้เกิน. เปนอันยอมรับแล้วว่าให้คอเวอนแมนต์สยามมีอำนาจที่จะจัดการขายสินค้าขาเข้า, ซึ่งจะเป็นเหตุเกิดร้ายตามแต่จะจัด, เพื่อจะได้รักษาความสุขความสบายของคนทั่วกันก็ได้.

ข้อ ๒๑ ว่า เมื่อเสียภาษีตามที่ว่ามาแล้ว, แลซึ่งจะไม่เพิ่มขึ้นในภายหน้านั้น, ยอมให้คนชาวประเทศของออสเตรียฮังการีเรียนมอนาร์คี, บันทุกสินค้าเข้ามาในประเทศสยาม, แต่ประเทศออสเตรียฮังการีเรียนแอมไพร์, ฤมาแต่เมืองชายทะเลประเทศอื่น, แลยอมให้เอาสินค้าขาออกทุกสิ่งไปถึงทุกประเทศซึ่งมิได้ตั้งอยู่ในประเทศห้าม, เมื่อวันประทับตราหนังสือสัญญา, ฤที่มีได้ยกไว้เปนของจำเพาะเจ้าภาษีก็ได้.

ข้อ ๒๒ ว่า ของซึ่งจะบันทุกเข้ามาขาย, ซึ่งบัดนี้เป็นของห้ามฤเปนของจำเพาะเจ้าภาษี, ถ้าจะบันทุกเข้ามาขายก็ขายได้ตามว่ามานั้น. ที่ ๑ ว่าด้วยปืน กระสุนปืน ดินดำ เครื่องอาวุธต่าง ๆ ตามข้อ ๔ ในพิกัดภาษีนี้นั้น, ขายได้แต่จำเพาะเจ้าพนักงานสยาม ฤต่อเมื่อคอเวอนแมนต์สยามอนุญาตจึงขายได้, ถ้าคอเวอนแมนต์สยามมิได้อนุญาตก็ขายไม่ได้, ต้องเอาของนั้นคืนกลับไป. ที่ ๒ ว่าด้วยฝิ่น ถ้าเมื่อบันทุกเข้ามาได้, ไม่ต้องเสียภาษี, แต่ต้อง

ชายได้จำเพาะแต่เจ้าภาษี, ฤๅคนของเจ้าภาษี. ถ้าการขายฝิ่นตกลงกันไม่ได้ต้องบันทุกกลับคืนออกไป, จะเรียกภาษีเพราะฝิ่นหนักไม่ได้. ถ้าทำผิดข้อสัญญา, ฝิ่นหนักจะอยู่ในระหว่างจับริบเอาไปได้. ที่ ๓ ว่าด้วยบันทุกสุราเป็นสินค้าขาเข้า, เข้ามาขายคนชาวประเทศออสเตรเลียซังคาเรียนแอมไปร์, ต้องได้ผลประโยชน์ แล้วมิให้อยู่ในข้อกำหนดการอย่างอื่น, แต่ต้องให้เหมือนอย่างที่สัญญาไว้, จะให้แก่สับแยกฝรั่งเศส, ตามในสัญญาที่ทำไว้เมื่อวันที่ ๗ เดือนออกุสต์ คฤศตศักราช ๑๘๖๗. อนึ่ง ถ้าคอเวอนแมนต์สยาม, เมื่อเห็นว่าเป็นบ้านเมืองมีเข้าปลาเกลือน้อยไปจะไม่บริบูรณ์, จะยกเข้าปลาเกลือไว้, จะห้ามมิให้เป็นสินค้าขาออกก็ได้, แต่ต้องประกาศล่วงหน้าไว้ก่อนเดือนหนึ่งจึงใช้ได้. แต่ถ้าลูกค้าชาวประเทศออสเตรเลียซังคาเรียนมอนาร์กซีที่อยู่ในประเทศสยาม, ได้ซื้อเข้าปลาเกลือไว้ก่อนมีประกาศห้ามเล็กน้อยเท่าใด, ต้องบอกให้เจ้าพนักงานสยามไปดูตามกำหนดที่ซื้อไว้ก่อนนั้น, แล้วจะจำหน่ายขายไปโดยสุจริตก็ได้. อนึ่ง เรือกำปั่นของคนชาวประเทศออสเตรเลียซังคาเรียนแอมไปร์ที่มาถึงกรุงเทพมหานครในคราวที่ได้ประกาศห้ามนั้น, ฤๅจะเข้ามาในประเทศสยามแต่เมืองจีน, เมืองสิงคโปร์, ยังไม่มาถึงอยู่กลางทาง, ถ้ากำปั่นเหล่านั้นได้ออกจากท่ามาก่อนหมายประกาศห้ามที่ลงในหนังสือข่าวส่งไปให้รู้ถึงเมืองนั้น, กำปั่นเหล่านั้นจะบันทุกเข้าปลาเกลือที่ซื้อไว้ก่อนประกาศห้ามก็ได้, ก็ไม่เป็นอันขัดต่อสัญญา. อนึ่ง เงินทองเสบียงอาหารแลของสำหรับตัว, จะเอาเข้ามาฤๅจะเอาออกไปก็ได้, เป็นของยกไม่ต้องเสียภาษี. อนึ่ง ถ้าในภายหน้าแผ่นดินสยามจะลดภาษีสินค้าขาเข้าขาออกให้แก่กำปั่นสยามฤๅกำปั่นเมืองอื่น ๆ ใดๆ, ก็ต้องลดให้แก่เรือกำปั่นของออสเตรเลียซังคาเรียนมอนาร์กซีเหมือนกัน.

ข้อ ๒๓ ว่า แอมเปรียสแลรอยัลกงสุล, ต้องบังคับให้ลูกค้าแลพวกเรือในอำนาจของออสเตรเลียซังคาเรียนมอนาร์กซีประพฤติตามกฎหมายทุกข้อที่ติดต่อกันในท้ายสัญญา, แลเจ้าพนักงานฝ่ายสยามต้องช่วยกงสุลในการอันนี้ด้วย. เงินท่งสนที่ปรับใหม่ไว้เพราะทำผิดสัญญาต้องเป็นของ ๙ คอเวอนแมนต์สยาม.

ข้อ ๒๔ ว่า ทั้งคอเวอนแมนต์ทั้งคนชาวประเทศของออสเตรเลียซังคาเรียนมอนาร์กซีจะต้องให้เท่าเสมอเท่ากัน, ผลประโยชน์ทั้งสิ้นทุกอย่าง, ซึ่งคอเวอนแมนต์สยามให้แล้ว, ฤๅยังจะยอมให้แก่ชาวประเทศอื่น ๆ.

ข้อ ๒๕ ว่า เมื่อพ้นสิบสองปีแล้ว, ตั้งแต่วันราติไฟประทับตราเปลี่ยนหนังสือสัญญาแล้ว, เมื่อมีความปรารถนาฝ่ายผู้ส่งอำนาจทั้งสองมีชื่ออยู่ในสัญญา, จะขอตรวจแก้ไขหนังสือสัญญานทางพิถักษษาทงช้อกกฎหมายที่ติดต่อกายหนังสือสัญญา, ฤทังยังจะเติมเข้าในภายนำให้ดีขึ้น, ตามแต่การเป็นไปเป็นมาจะให้เห็นว่าเป็นอันชอบแล้ว, แต่ต้องกำหนดการให้รู้ล่วงหน้าบหนึ่งก่อน.

ข้อ ๒๖ ว่า ถ้าผู้มีอำนาจทั้งสองฝ่ายที่มีชื่อในสัญญามีความเข้าใจผิดไม่ต้องกันเกิดขึ้น, ไม่แล้วแก้กันด้วยการปรึกษาแลหนังสือคิโปลมาติกไปมาถึงกันโดยเรียบร้อย, ในหนังสือจะบันทึกยอมไว้ว่าในข้อที่เข้าใจผิดกันนั้น, จะยอมให้ชาวประเทศอื่นที่มีบรรดาศักดิ์ซึ่งเป็นไมตรีทั้งสองฝ่ายที่มีเกี่ยวข้องกับในการนี้, นายหนึ่งฤสองนายมาช่วยระว่ากล่าวเป็นคนกลาง, ถ้าท่านผู้เป็นกลางนั้นตัดสินอย่างไร, จะต้องยอมด้วยกันทั้งสองฝ่าย.

ข้อ ๒๗ ว่า หนังสือสัญญาทำไว้เป็นสี่ฉบับ, ในภาษาสยาม, ภาษาเยอรมัน, ภาษาอังกฤษ, ซึ่งแปลความไว้ต้องกันหมายอย่างเดียวกัน, แต่ภาษาอังกฤษนั้นต้องถือเป็นคำเติมของหนังสือสัญญา. ถ้าไปภายนำภาษาเยอรมันแลภาษาสยามจะมีความเข้าใจผิดกันขึ้น, ต้องอ้างความตามภาษาอังกฤษจะเป็นที่ยืนตัดสินเป็นแน่ในความเรื่องนั้น. อนึ่ง หนังสือสัญญานจะเป็นอันใช้ได้แต่หนึ่งไป, แลจะเปลี่ยนราติไฟที่กรุงเทพมหานครในกำหนดสิบแปดเดือนแต่วันทำหนังสือสัญญาฉบับนี้. ท่านผู้ได้รับอำนาจทั้งหลายที่มีชื่อในข้างต้นหนังสือสัญญา, ได้ลงชื่อประทับตราไว้ที่หนังสือสัญญานี้เป็นสำคัญ ณ กรุงเทพมหานคร มรรรัตนโกสินทรหมหินทรายุทธยา, ณ วันจันทร์ ข้างขึ้น ๗ ค่ำของเดือนเชษฐ คือเดือนเจ็ด, ในปีมเสงเอกศก ศักราชโหรสยาม ๑๒๓๑, ตรงกับสุริยคติกาลที่ใช้ในยุโรป เป็นวันที่ ๑๗ เดือนเม ในปีมีฤชศักราช ๑๘๖๘, เป็นปีที่ ๑ ในราชสมบัติแห่งสมเด็จพระจุพาลงกรณ์เกล้าเจ้าอยู่หัว.

(ตรา) กรมหลวงวงษาธิราชสนิท

(ตรา) เจ้าพระยาสุรรวงษ์ไวยวัฒน์ ที่สมุหพระกลาโหม

(ตรา) พระยาเจริญราชไมตรี ผู้พิพากษาคดีศาลต่างประเทศ

(ตรา) เจ้าพระยาภูธราภัย ที่สมุหนายก

(ตรา) เจ้าพระยาภาณุวงษมหาโกษาธิบดี ที่พระคลัง

(ตรา) ราชทูต

๔๒๐ ๖๖ ธรรมเนียมที่ตกลงกำหนดว่าด้วยการค้าขาย

ข้อ ๑ ว่า นายเรือกำปั่นทุกลำของออกศโรตราชังคาเรียนมอณาร์กซีซึ่งจะมากำขายที่กรุงเทพมหานครก่อน, แต่ยังไม่เข้ามา ฤๅเมื่อเข้ามาในลำแม่น้ำเจ้าพระยาแล้วตามแต่ชอบใจ, ต้องไปแจ้งความว่ากำปั่นมาถึงแล้วต่อเจ้าพนักงานที่ด่านเมืองสมุทรปราการว่าคนในเรือกำปั่นนักัน, บินมกบอก, แลมาจากเมืองชายทะเลเมืองไหน. เมื่อทอดสมอที่เมืองสมุทรปราการแล้ว, นายเรือนั้นต้องมอบให้อยู่ในการรักษาของไว้ต่อเจ้าพนักงานสยามที่ด่านนั้นทั้งบนฝั่งดินบน แล้วเจ้าพนักงานสยามต้องจัดออกพีเซอร์คนหนึ่งให้กำกับเรือกำปั่นลำนั้นจนมาถึงกรุงเทพมหานครด้วย.

ข้อ ๒ ว่า เรือกำปั่นเลยเกินเมืองสมุทรปราการขึ้นมา, มิได้ส่งปืนแลดินปืนขึ้นไว้ตามที่ว่ามาแล้วในข้อต้น, จะต้องให้กลับลงไปถึงเมืองสมุทรปราการ, ให้ทำตามใจความในข้อต้น, แลจะอยู่ในระหว่างโทษต้องปรับมิให้เกิน ๘๐๐ บาทเพราะการผิดนั้น. เมื่อส่งปืนแลดินปืนขึ้นไว้แล้ว, จึงจะยอมให้เรือกำปั่นลำนั้นขึ้นมาค้าขายยังกรุงเทพมหานคร.

ข้อ ๓ ว่า เมื่อเรือกำปั่นออกศโรตราชังคาเรียนมอณาร์กซีมาทอดสมอลงแล้วที่กรุงเทพมหานคร, เว้นแต่วันอาทิตย์แลวันเทศกาลใหญ่ในระหว่าง ๒๔ ชั่วโมงตั้งแต่มาถึง, นายเรือกำปั่นลำนั้นต้องเอาหนังสือสำหรับลำแลบัญชีสิ่งของที่มีเข้ามาในลำเรือนั้น ไปส่งมอบไว้ต่อแอมเปรียลแลรอยัลกงสุล ฤๅได้ไปแจ้งความแก่เจ้าพนักงานสยามที่เรียกภาษีนั้นแล้ว, เจ้าภาษิต้องยอมให้เปิดวางในเวลาอัน. ถ้ามิได้ไปแจ้งความคังนี้เมื่อถึงแล้ว, ฤๅส่งบัญชีสินค้าไม่จริง, ตัวนายเรือนั้นเองทุกครั้งจะอยู่ในระหว่างโทษปรับมิให้เกิน ๔๐๐ บาท. แต่จะยอมให้นายเรือมาแก้บัญชีที่หลงลืม, ถ้าทันในระหว่าง ๒๔ ชั่วโมงตั้งแต่ได้ส่งหนังสือนั้นไว้ให้แก่กงสุลาร์ออกพีเซอร์นั้น ก็จะไม่ต้องเป็นโทษ.

ข้อ ๔ ว่า เรือกำปั่นของออกศโรตราชังคาเรียนมอณาร์กซีเปิดระวางขนสินค้าก่อนได้หนังสือยอม, ฤๅลักเอาของเข้ามา, เมื่ออยู่ในแม่น้ำแล้ว, ฤๅเมื่ออยู่นอกสันดอน, จะอยู่ในระหว่างลงโทษมิให้เกิน ๘๐๐ บาท, แลของที่ลักเข้ามานั้นจะถูกริบด้วย.

ข้อ ๕ ว่า พอเรือกำปั่นออกศโรตราชัยคาเรียนมอณาร์กชี้จำหน่ายสินค้าแล้วมันทุกสินค้าออกไปเสร็จแล้ว, เสียภาษีทั้งหมดแล้ว, แลยื่นใบอนุญาตที่จริงแจ้งสินค้าขาออกแก่แอมเปริยาลแลรอยัลกงสุลาร์ออฟฟิเซอร์แล้ว, หนังสือเบิกกล่องสยามฉบับหนึ่งต้องให้ไว้สำหรับเรือลำนั้นเมื่อกงสุลมาขอ. ถ้าไม่มีเหตุตามกฎหมายอันควรจะขัดขวางห้ามมิให้เรือลำนั้นออกไป, กงสุลจะคืนหนังสือสำหรับลำให้ไว้แก่นายเรือ, แลจะยอมให้เรือนั้นออก. เจ้าพนักงานฝ่ายสยามคนหนึ่งจะกำกับเรือลำนั้นลงไปถึงเมืองสมุทปราการ, เมื่อถึงเมืองสมุทปราการแล้ว, เจ้าพนักงานที่เมืองนั้นจะตรวจดูที่เรือกำปั่น, แลนายเรือนั้นจะรับคืนบันแลคืนบันซึ่งได้ส่งให้เขารักษาไว้แต่ก่อนนั้นไป.

ข้อ ๖ ว่า เจ้าพนักงานโรงภาษีแลควนทุกตัวคนต้องมีสิ่งเป็นสำคัญสำหรับตัว, คนทั้งปวงจะได้สังเกตเห็นเมื่อเขาทำราชการอยู่ในคราวเดียว. เจ้าพนักงานกำกับเรือจะยอมให้ขึ้นเรือได้แต่คราวละสองคน, เว้นแต่เมื่อต้องการคนให้ขึ้นไปมากกว่านั้นเพื่อจะได้จับของที่ลักลอบเข้ามาขายนั้น.

- (ตรา) กรมหลวงวงษาธิราชสนิท
- (ตรา) เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์ ที่สมุหพระกลาโหม
- (ตรา) พระยาเจริญราชไมตรี ผู้พิพากษาคดีศาลต่างประเทศ
- (ตรา) เจ้าพระยาภูธรราชย์ ที่สมุหนายก
- (ตรา) เจ้าพระยาภาณุวงษ์มหาโกษาธิบดี ที่พระคลัง
- (ตรา) ราชทูต

พดกภาษสนคําขาเข้าขาออกแลภาษขันใน
ซึ่งจะเรียกแต่ของขอยกกันนั้น

ข้อ ๑ ว่า ของที่จะว่าไปข้างล่างนี้ จะพ้นจนหมดมิให้ต้องเสียภาษีขันใน ฤคํ้าธรรมเนียมที่อย่างอื่น คราวเกิดฤคํ้าคราวเดินทางอยู่ จะเสียภาษีขาออกดังนี้

ที่ ๑ งาช้าง	หาบละ ๑๐ บาท	ที่ ๒๗ เปลือกหางไหล	หาบละ ๒ สลึง
ที่ ๒ รัง	หาบละ ๖ บาท	ที่ ๒๘ เนื้อไม้	หาบละ ๒ บาท
ที่ ๓ นรมาค	หาบละ ๕๐ บาท	ที่ ๒๙ หนังกระเบน	หาบละ ๓ บาท
ที่ ๔ กระวาน	หาบละ ๑๔ บาท	ที่ ๓๐ เขากวางแก่	หาบละ ๒ สลึง
ที่ ๕ เร่ว	หาบละ ๖ บาท	ที่ ๓๑ เขากวางอ่อน	สิบเอหาหนึ่ง
ที่ ๖ หอยเมงกุ	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๓๒ หนังกวาง	ร้อยละ ๘ บาท
ที่ ๗ ชนบกกระทง	หาบละ ๑๐ สลึง	ที่ ๓๓ หนังทราย	หาบละ ๓ บาท
ที่ ๘ หมากแห้ง	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๓๔ เอ็นเนื้อ	หาบละ ๔ บาท
ที่ ๙ กรักซี่	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๓๕ หนังโคกระบือ	หาบละ ๑ บาท
ที่ ๑๐ หูปลาขาว	หาบละ ๖ บาท	ที่ ๓๖ กระดุกช้าง	หาบละ ๑ บาท
ที่ ๑๑ หูปลาคำ	หาบละ ๓ บาท	ที่ ๓๗ กระดุกเสือ	หาบละ ๕ บาท
ที่ ๑๒ ผลกระเบา	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๓๘ เขากกระบือ	หาบละ ๑ สลึง
ที่ ๑๓ หางนกยูง	ร้อยละ ๑๐ บาท	ที่ ๓๙ หนังช้าง	หาบละ ๑ สลึง
ที่ ๑๔ กระดุกโค		ที่ ๔๐ หนังเสือ	ผืนละ ๑ สลึง
กระบือ	หาบละ ๓ หุน	ที่ ๔๑ เกล็ดคัลม	หาบละ ๔ บาท
ที่ ๑๕ หนังแรด	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๔๒ ครั่ง	หาบละ ๕ สลึง
ที่ ๑๖ หนังเนา	หาบละ ๑ สลึง	ที่ ๔๓ ป่านใบ	หาบละ ๖ สลึง
ที่ ๑๗ ออกเต่า	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๔๔ ปลาแห้ง	หาบละ ๖ สลึง
ที่ ๑๘ กระดองตภาพนำ	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๔๕ ปลาใบไม้	หาบละ ๑ บาท
ที่ ๑๙ ปลิงทะเล	หาบละ ๓ บาท	ที่ ๔๖ ฝาง	หาบละสองสลึงเฟือง
ที่ ๒๐ กระเพาะปลา	หาบละ ๓ บาท	ที่ ๔๗ เนื้อเค็มแห้ง	หาบละ ๒ บาท
ที่ ๒๑ รังนกชน	สิบเอหาสอง	ที่ ๔๘ เปลือกโปลง	หาบละ ๑ สลึง
ที่ ๒๒ บีกนบกกระเตน	ร้อยละ ๖ บาท	ที่ ๔๙ ไม้แดง	หาบละ ๒ สลึง
ที่ ๒๓ สีสียค	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๕๐ ไม้ดำ	หาบละ ๕ สลึง
ที่ ๒๔ เบริ	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๕๑ เข้าสาร	เกวียนละ ๔ บาท
ที่ ๒๕ ฟงทลาย	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๕๒ เข้าเปลือก	เกวียนละ ๒ บาท
ที่ ๒๖ กายาน	หาบละ ๔ บาท		

ข้อ ๒ ว่า ของอันนำมาข้างล่างอยู่ในระหว่างเสียภาษีชั้นใน ฤกว่าธรรมเนียม
เมื่อเดินทางตามว่ามานี้ แลเรียกเก็บขึ้นไปไม่ได้ จะไม่ต้องเสียภาษีขาออก

ที่ ๕๓	น้ำตาลทรายขาว	หาบละ ๒ สติง	ที่ ๖๐	งาเมล็ด	๑๒ เออหนึ่ง	
ที่ ๕๔	น้ำตาลทรายแดง	หาบละ ๑ สติง	ที่ ๖๑	ไหมลาว	๑๒ เออหนึ่ง	
ที่ ๕๕	ฝ้ายเม็ด	ฝ้ายบด	สิบลดหนึ่ง	ที่ ๖๒	ขผึ้ง	๑๕ เออหนึ่ง
ที่ ๕๖	พริกไทย	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๖๓	ไขเนื้อ	หาบละ ๑ บาท	
ที่ ๕๗	ปลาทุ	หมั้นละ ๑ บาท	ที่ ๖๔	เกลือ	เกวียนละ ๖ บาท	
ที่ ๕๘	ถั่วทุกอย่าง	๑๒ เออหนึ่ง	ที่ ๖๕	ยาสูบ	พันธ์ละ ๖ สติง	
ที่ ๕๙	กึ่งแห้ง	๑๒ เออหนึ่ง				

ข้อ ๓ ว่า ของทั้งปวงฤของเกิดที่มีได้กำหนดในพิกัดนี้ จะพ้นภาษีขาออก จะอยู่ใน
ระหว่างเสียภาษี ฤกว่าธรรมเนียมคราวเดินทางชั้นในชั้นเดียว มิให้เกินอย่างที่เสียบัดนี้

ข้อ ๔ ว่า เครื่องสาตราวุธเป็นของห้าม เว้นแต่ขายให้แก่เจ้าพนักงานสยาม ฤ
เมื่อเขายอมให้ขายจึงขายได้

(ตรา) กรมหลวงวงษาธิราชสนิท

(ตรา) เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์ ที่สมุหพระกลาโหม

(ตรา) พระยาเจริญราชไมตรี ผู้พิพากษาศาลต่างประเทศ

(ตรา) เจ้าพระยาภูธราภัย ที่สมุหนายก

(ตรา) เจ้าพระยาภาณุวงษ์มหาโกษาธิบดี ที่พระคลัง

(ตรา) ราชทูต